МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Гуманітарні та соціальні науки: сучасні тренди й виклики

Випуск 2 (49), 2025

Київ
2025

Оксана МЕЛЬНИК
Особливості жанрової системи та дизайн-макетів сучасних українських ("Elle" і "Marie Claire") та американських ("Cosmopolitan" і "The Daily Front Row") жіночих журналів *135*

Валерія НІЦЕВИЧ
Концепція та дизайн-макет жіночого журналу про моду "RHYTHM" *142*

Анна ПАНЮШЕВА
Специфіка висвітлення проблеми безпритульності тварин у сучасних зарубіжних журналах ("AWI Quarterly" та "Animal Welfare") *148*

Діана САДУЛЛАЄВА
Сучасні українські ("Краєзнавство", "Локальна історія") та зарубіжні ("Kultura wsi", "Osorya") краєзнавчі журнали: порівняльний аспект *152*

Євгеній СІРИЙ
Сучасний спектр інтернет-медіа культурної проблематики *158*

Міхаіл СУТКОВИЙ
Вплив журналістики на суспільство: філософське осмислення користі та шкоди *162*

Ганна ХОЛОД
Специфіка ігрових елементів у друкованому журналі "TOTAL FILM" за 2005 рік *168*

Олександр ХОЛОД
Роль журналістики Китайської Народної Республіки в збереженні культурної ідентичності та політичного контролю *172*

ПСИХОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН: НОВІ ПІДХОДИ Й МЕТОДИ

Вікторія КАРЦЕВА
Несвідомі психологічні механізми та свідомі стратегії збереження психічної цілісності особистості в умовах соціальних та життєвих змін *179*

Яна ОЧЕРЕТЯНА
Психологічна безпека студентської молоді в умовах цифрової трансформації *184*

Кіра РУДЕНКО
Особливості формування посттравматичного зростання особистості в умовах тривалої військової агресії *190*

СОЦІАЛЬНІ НАУКИ В МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: ПСИХОЛОГІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ В СТОМАТОЛОГІЇ

Юлія ЯКИМЕЦЬ
Соціальні науки в медичній практиці: психологія та комунікація в стоматології *194*

Олександр ХОЛОД
академік Академії наук вищої школи України,
доктор філологічних наук, професор кафедри політології та журналістики
Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук МАУП

РОЛЬ ЖУРНАЛІСТИКИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЗБЕРЕЖЕННІ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПОЛІТИЧНОГО КОНТРОЛЮ

Вступ

У контексті глобалізації соціальних комунікацій журналістика сучасного Китаю виступає ключовим інструментом формування суспільної думки та координації дій у суспільстві. Згідно з визначенням соціальних комунікацій як системного обміну інформацією за допомогою технологій і моделей (Холод, 2013), китайська журналістика характеризується потужним державним впливом, цензурою та використанням цифрових платформ.

Ми аналізуємо специфіку журналістики в КНР як форми соціальних комунікацій, спираючись на історичні етапи розвитку (Кашкараева, 2023; Repnikova, 2022; Чжоу, 2021), проблеми вивчення та сучасні маніпулятивні технології, зокрема щодо висвітлення російсько-української війни 2014–2025 років. Щороку в науковому середовищі Китаю з'являються дослідження історії процесів розвитку соціальних комунікацій (Chandel, Jingji, Yunnan, Jingyao, & Zhipeng, 2019; Chaskes, 2022; Medeiros, 2022; Men, 2020; Moynihan, & Patel, 2021; Nye, 2023; Repnikova, 2022; Szurawitzki, 2022; Zhu, 2024; Бай, 2024; Голянич, 2024; Гончарова, 2025; Даниленко, Бай, 2020; Шевченко, 2023; Чжоу, 2021).

Ураховуючи результати досліджень згаданих науковців, ми сформулювали *мету* подальшої наукової розвідки таким чином: розкриття ролі журналістики в збереженні культурної ідентичності та політичного контролю, з акцентом на її інтеграцію з державними стратегіями.

Методи й методики

Наше дослідження базується на контент-аналізі наукових джерел, присвячених соціальним комунікаціям у Китаї, включаючи монографії, статті та відповіді ШІ (наприклад, Perplexity). Використано історичний метод для ідентифікації етапів розвитку журналістики, а також компаративний аналіз для порівняння з західними моделями. Для вивчення маніпулятивних технологій щодо російсько-української війни застосовано дискурс-аналіз медійних матеріалів з китайських платформ (Weibo, WeChat, CGTN), з фокусом на цензуру, фреймінг і дезінформацію. Джерела відібрано за критеріями релевантності та актуальності (2010–2025 роки), з урахуванням мовного бар'єру та доступності.

Методика включає якісний аналіз текстів для виявлення суб'єктивних інтерпретацій та політичного впливу.

Аналіз й обговорення результатів дослідження

Історія журналістики в Китаї як форми соціальних комунікацій пройшла кілька етапів, адаптованих до політичних змін. У стародавньому періоді (до 220 р.) комунікації реалізовувалися через усні та візуальні форми, як поезія та каліграфія, що закладали основу для наративного контролю. Середньовічний етап (220–1279 рр.) ознаменувався винаходом паперу та ієрогліфів, сприяючи поширенню писемної журналістики. У XIX столітті відкриття для Заходу ввело телеграф і радіо, трансформуючи медіа в інструмент ідеологічного впливу. Синьхайська революція (1911–1949) активізувала пресу для мобілізації мас, а комуністичний режим (з 1949 р.) встановив жорстку цензуру, де журналістика стала частиною державної пропаганди. Сучасна журналістика в Китаї інтегрована з інтернетом, де платформи як Weibo та WeChat контролюються урядом через Великий Файрвол, забезпечуючи фільтрацію контенту. Проблеми вивчення включають доступність джерел, інтерпретацію, політичний контроль, мовний бар'єр та брак дослідників, що ускладнюють об'єктивний аналіз.

Щодо російсько-української війни 2014–2025 років, китайські медіа застосовують маніпулятивні технології:

1) фреймінг конфлікту як провокації Заходу/НАТО, де Україна зображується маріонеткою США, а Росія — жертвою (наприклад, CGTN поширює наративи про "розширення НАТО" як причину ескалації, ігноруючи агресію РФ);
2) цензура проукраїнських голосів, блокуючи контент про воєнні злочини РФ і обмежуючи доступ до західних джерел через PIPL та CSL;
3) дезінформація via неправильні переклади, де міжнародні новини маніпулюються для підтримки російської позиції, як у випадках фальсифікації заяв ООН на Weibo;
4) поширення пропаганди через соціальні мережі, де емодзі, меми та сленг молодіжного соціолекту підсилюють антизахідні настрої;

5) вибіркове висвітлення, фокусуючись на "гуманітарних" аспектах з російського боку, ігноруючи жертви в Україні, що формує суспільну думку на користь нейтралітету КНР.

На основі попереднього глибокого аналізу фреймінгу у висвітленні CGTN, ми детальніше розглядаємо маніпулятивні техніки, які використовують китайські державні медіа, зокрема CGTN, Global Times, а також платформи Weibo та WeChat. Маніпуляція тут означає навмисні стратегії спотворення, пропуску або підсилення інформації для узгодження з геополітичними інтересами Китаю — підтримкою номінальної нейтральності при непрямій підтримці Росії, критиці Заходу та ізоляції внутрішньої аудиторії від проукраїнських наративів. Згадані техніки спираються на моделі пропаганди, такі як "поверхневий нейтралітет", коли медіа імітують збалансоване висвітлення, але вкладають упередження через вибір джерел, мовні конструкції та візуальні елементи. Аналіз включає додаткові приклади з 2022–2025 років, підкреслюючи еволюцію технік у контексті ескалації конфлікту, зокрема під час зупинки мирних переговорів та посилення санкцій.

Основні маніпулятивні техніки з розширеними прикладами.

Маніпуляції китайських медіа часто перетинаються з фреймінгом, але включають явне підсилення дезінформації, цензуру та конструювання наративів. Нижче детально описано ключові техніки з конкретними прикладами, отриманими з матеріалів державних медіа та дискурсу в соціальних мережах.

1. Підсилення російської дезінформації та повторення наративів Кремля.

Китайські медіа часто передруковують або перефразовують російські твердження без перевірки фактів, створюючи ехо-камеру, яка легітимізує позицію Москви. Наприклад, на початку 2022 року CGTN і Global Times активно поширювали безпідставні звинувачення Росії щодо біолабораторій в Україні, фінансованих США, як місць розробки біологічної зброї, представляючи їх як "докази" західної агресії, ігноруючи спростування від міжнародних організацій, таких як ВООЗ. Ця тенденція зберігалася у 2023–2024 роках, коли статті Global Times цитували кремлівські джерела, стверджуючи, що "денацифікація" України є виправданим мотивом, ігноруючи докази російських воєнних злочинів у Бучі та Маріуполі.

Ще один приклад: під час розслідувань диверсії на газопроводі "Північний потік" у 2024 році CGTN публікувала матеріали, які повторювали російські звинувачення проти України та США, використовуючи заголовки на кшталт "Вибух на газопроводі: питання вказують на Захід", що натякали на змову без доказів, применшуючи можливу причетність Росії. У 2025 році, на тлі зупинки наступів, державні медіа підсилювали російські наративи про "проксі-війну", зображуючи постачання зброї США як "розпалювання безкінечного конфлікту", а не як оборонну допомогу.

2. Вибіркове замовчування та цензура проукраїнського контенту.

Державна цензура через Великий Фаєрвол блокує або видаляє контент, що підтримує Україну, наприклад, свідчення очевидців про звірства або промови Зеленського. Наприклад, у 2022 році алгоритми Weibo та WeChat

придушували пости про бомбардування театру в Маріуполі, замінюючи їх нейтральним фреймінгом "гуманітарної кризи", який звинувачував "обидві сторони" без вказівки на відповідальність Росії. До 2024 року CGTN не висвітлювала контрнаступи України в Херсоні та Харкові, зосереджуючись на "дипломатичних глухих кутах", щоб натякнути на непоступливість України.

Приклад 2025 року: на тлі повідомлень про російські удари дронами по цивільних в Україні, Global Times замовчувала дані про жертви, наголошуючи на "порушеннях енергетичної інфраструктури" та їхніх глобальних економічних наслідках, таких як зростання цін на продукти, що впливають на Китай, щоб перекласти провину на західні санкції. Аналіз дискурсу в соціальних мережах показує "упередженість до нейтралітету", яку нав'язують цензори, видаляючи проукраїнські коментарі, створюючи ілюзію збалансованої громадської думки.

3. Мовна та термінологічна маніпуляція.

Медіа послідовно уникають термінів "вторгнення" чи "війна", використовуючи російське "спеціальна військова операція" або нейтральні фрази, як "криза в Україні". У англомовних трансляціях CGTN у 2022–2023 роках це створювало "дискурсивну дилему", коли репортажі використовували лапки навколо спірних термінів, щоб імітувати неупередженість, але насправді просували проросійське упередження. Наприклад, у 2024 році колонка CGTN описувала український опір як "мілітарний екстремізм", повторюючи російську риторику про "неонацистів" без історичного контексту.

До середини 2025 року, під час обговорень мирних пропозицій, державні медіа маніпулювали перекладами міжнародних заяв — наприклад, змінювали резолюції ООН, наголошуючи на "взаємних поступках" замість виведення російських військ, зображуючи Зеленського як "нереалістичного" за вимогу територіальної цілісності. Цей мовний зсув підтримує "безмежне" партнерство Китаю з Росією, представляючи конфлікт як "геополітичну пастку", створену НАТО.

4. Використання візуальних матеріалів. ШІ та соціальних мереж для пропаганди.

Візуальна маніпуляція включає повторне використання або введення в оману зображень; наприклад, у 2022 році CGTN транслювала кадри "українських провокацій", які насправді були з не пов'язаних подій, подібно до російських тактик. До 2025 року використання ШІ для створення діпфейків посилилося, зокрема з'явилися повідомлення про фальшиві відео на Weibo, що зображали "західних найманців" в Україні, щоб підсилити анти-НАТО настрої.

5. Підсилення в соціальних мережах.

У 2022–2023 роках CGTN розміщувала рекламу на платформах, таких як Facebook (Meta), просуваючи російські погляди, наприклад, наратив "Біолабораторії США викрито", які позначалися, але продовжували поширюватися під виглядом "новин". У 2024 році кампанії на WeChat використовували меми та молодіжний сленг для висміювання західного лицемірства, напри-

клад, порівнюючи допомогу Україні з американським "імперіалізмом", що сприяло підтримці нейтралітету всередині країни. Приклад 2025 року: Global Times використовувала згенеровані ШІ інфографіки про "ефект бумеранга" економічних санкцій для Європи, замовчуючи економічні труднощі Росії, щоб зобразити Захід як саморуйнівний.

6. Проєкція контрнаративів та вотаботизм.

Китайські медіа відводять критику, звинувачуючи Захід у лицемірстві, використовуючи техніку вотаботизму. Наприклад, у відповідь на повідомлення про різанину в Бучі 2022 року, CGTN публікувала статті про "звірства США в Іраку", створюючи хибні еквіваленти, щоб підірвати українські твердження. Ця тенденція зберігалася у 2025 році, коли матеріали зображали USAID як "інструмент пропаганди" для антикитайської дезінформації, відображаючи звинувачення проти Пекіна.

Додатковий випадок: на тлі зриву зернових угод у 2024 році державні медіа просували наративи про "озброєння продовольства Заходом", звинувачуючи політику США у глобальному голоді, ігноруючи російські блокади, щоб узгодити це з інтересами Китаю щодо продовольчої безпеки.

Описані маніпуляції еволюціонували від реактивного підсилення у 2022 році до проактивного контролю наративів до 2025 року, використовуючи ШІ та соціальні медіа для ширшого охоплення. Вони мають подвійну мету: всередині країни — підтримувати громадську підтримку зв'язків Китаю з Росією; на міжнародному рівні — просувати м'яку силу, позиціонуючи Пекін як "миротворця" серед західного "хаосу". Однак це викликає ризик негативної реакції, як видно з доповідей міжнародних організацій, які критикують роль Китаю у конвергенції дезінформації з Росією. Подальший моніторинг має відстежувати роль ШІ в ескалації цих тактик, що може поглибити геополітичні розбіжності.

Отримані результати підкреслюють, що журналістика в Китаї не є незалежною, а слугує інструментом соціального інжинірингу (Холод, 2018), поєднуючи технології з державними наративами. Маніпулятивні технології щодо війни ілюструють глобальний вплив: фреймінг і дезінформація сприяють м'якій силі КНР (Дорош, Яблонська, 2021; Мателешко, 2023), поширюючи антизахідні ідеї через Інститути Конфуція та ініціативи "Один пояс, один шлях" (Чжоу, 2021). Це викликає етичні питання, оскільки цензура обмежує свободу слова (Піпченко, 2012; Піпченко, 2013), а маніпуляція перекладами спотворює реальність, подібно до GDPR в ЄС, але з жорсткішим контролем. Порівняно з західними медіа, китайська модель акцентує централізацію, що забезпечує стабільність, але гальмує плюралізм. Перспективи включають посилення VPN-обмежень, що ускладнить обхід цензури, та зростання ролі ШІ в моніторингу контенту.

Висновки

Журналістика сучасного Китаю як форма соціальних комунікацій характеризується державним регулюванням, історичною еволюцією та маніпу-

лятивними техніками, що забезпечують контроль над інформацією. Аналіз маніпуляцій щодо російсько-української війни розкриває фреймінг, цензуру, дезінформацію, пропаганду в мережах та вибіркове висвітлення як інструменти збереження політичної монополії. Це формує унікальний комунікаційний простір, де медіа слугують національній безпеці, але обмежують глобальний діалог. Рекомендується подальше вивчення для протидії дезінформації.

Джерела

1. *Chandel, S., Jingji, Z., Yunnan, Y., Jingyao, S., & Zhipeng, Z.* (2019). The Golden Shield Project of China: A decade later: An in-depth study of the Great Firewall. In Proceedings of the 2019 International Conference on Cyber-Enabled Distributed Computing and Knowledge Discovery (CyberC) (p. 111–119). College of Engineering and Computing Sciences, New York Institute of Technology, Nanjing, China. https://www.acsu.buffalo.edu/~yunnanyu/files/papers/Golden.pdf
2. *Chaskes, W.* (2022). The three laws: The Chinese Communist Party throws down the data regulation gauntlet. *Washington and Lee Law Review*, 79(3), 1169–1206. https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlulr/vol79/iss3/10
3. *Medeiros, E.* (2022, June 14). A fragile equilibrium in U.S.-China relations and navigating competitive coexistence with Evan Medeiros. *Georgetown University Initiative for U.S.-China Dialogue on Global Issues*. https://uschinadialogue.georgetown.edu/podcasts/a-fragile-equilibrium-in-u-s-china-relations-and-navigating-competitive-coexistence-with-evan-medeiros
4. *Men, H.* (2020). Optimization of China's strategic ideas. In Springer eBooks (p. 77–131). https://doi.org/10.1007/978-981-15-4257-2_3
5. *Moynihan, H., & Patel, C.* (2021). Restrictions on online freedom of expression in China: The domestic, regional and international implications of China's policies and practices, 6. *The Royal Institute of International Affairs*. https://www.chathamhouse.org/2021/03/restrictions-online-freedom-expression-china/about-authors
6. *Nye, J.* (2023, November 16). America should aim for competitive coexistence with China. *Financial Times*. https://www.ft.com/content/00d06e5c-7bb0-460e-904e-942498bcccb4
7. *Repnikova, M.* (2022). Chinese soft power. https://doi.org/10.1017/9781108874700
8. *Szurawitzki, M.* (2022). The Chinese messaging application WeChat as used by German speakers in China: Usage practices, multilingual environments, emojis, and beyond. *Linguistik online*, 113(1), 111–152. Beijing Institute of Technology, China. https://doi.org/10.13092/lo.113.8329
9. *Zhu, E.* (2024). Analysing the Relationship between Financial Innovation and Financial Stability. *Journal of Economics, Finance, and Accounting Studies*, 6(5), 1.
10. *Бай, Л.* (2024). Конкуренція Китаю за м'яку силу в східній Азії: стратегії комунікації та оцінка впливу. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія "Історія. Політологія", 39, 55–65.
11. *Голянич, Б. В.* (2024). Використання Китаєм "м'якої сили" та формування міжнародного іміджу з точки зору культурної дипломатії. *Політичне життя*. (Лют 2024), 164–169. https://doi.org/10.31558/2519-2949.2023.4.22
12. *Гончарова, М. Г.* (2025). "М'яка сила" Китайської Народної Республіки як інструмент реалізації зовнішньої політики держави в регіоні Латинської Америки та Карибського басейну [Кваліфікаційні роботи здобувачів] Перший (бакалавр-

ський). Дата захисту: 16.06.2025, Київський столичний ун-т ім. Бориса Грінченка. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52856/
13. *Даниленко, С., & Бай, Л.* (2020). Імідж Китаю в зовнішньополітичній стратегії КПК. *Evropský politický a právní diskurz*, 7(2), 68–78.
14. *Дорош, Л., & Яблонська, М.* (2021). М'яка сила Китаю: оцінка ефективності та реакція на сучасні виклики. *Гуманітарні візії*, 7(2), 22–27. https://doi.org/10.23939/shv2021.02.022
15. *Кашкараева, Ч. К.* (2023). Китайская концепция «мягкой силы»: исторический экскурс. *Грані історії*, 4 (12), 145, 85–93. https://hrany-history.org.ua/index.php/journal/issue/view/1/4-2021-pdf
16. *Мателешко, Ю.* (2023). Напрями та інституції м'якого впливу Китаю в Україні. *Актуальні проблеми політики*, 72, 93–100. https://doi.org/10.32782/app.v72.2023.13
17. *Піпченко, Н.* (2013). Інтернет-простір як інструмент політичної модернізації Китаю. *Політичний менеджмент*, 1–2, 171–178. http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2013_1-2_22
18. *Піпченко, Н. О.* (2012). Здійснення політичної комунікації в Китаї засобами мережі інтернет. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 111(1), 93–97. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2012_111(1)__14.
19. *Холод, О. М.* (2013). Соціальні комунікації як поняття в науковій галузі "соціальні комунікації". *Психолінгвістика*, 12, 286–293. http://library.megu.edu.ua:8180/ jspui/handle/123456789/4257
20. *Холод, О. М.* (2018). Соціальні комунікації: тенденції розвитку. Київ : Білий Тигр, 370.
21. *Чжоу, В.* (2021). Геостратегія глобалізації "Один пояс, один шлях" для Китаю та країн, що знаходяться на цьому шляху. *Вчені записки Київського нац. економічного ун-ту ім. Вадима Гетьмана*, 23, 117–135.
22. *Шевченко, П.* (2023, 17 березня). Сі став більшим за Мао. Китайці заявили про пряме протистояння зі США. *LB.ua*. https://lb.ua/world/2023/03/17/549097 _ si_stav_bilshim_mao_kitaytsi.html